خواهیم یافت که خیر، مانتوانستهایم از سرمایه ملی زاگرس سـز اوارانه حمایت کنیم، در یک دهه اخیر منطقه زاگرس میزبان بی سابقه ترین بهره کشی های جاهارته بوده و همین امر اسباب تشدید بحران های

زیستی و اقلیمی را فراهم آورده و امروز چالشهای

رسیاری بر قامت سبز زاگرس سایه انداختهاند؛ موضوع زوال بلوطهای زاگرس همچنان عرصههای بیشتری را به کام مرگ می کشاند و از سوی دیگر هیچ اقدام امیدوار کننده ای برای نجات این درختان

ـــوی دیگـــر «سدســـازیهای بیحاص

مناطق حســاس جنگلی تنشهای فراوانی را ایجاد کرده و درختانی که سدطبیعی ریز گردها بوده و در پایداری منابع آب و خاک عملکردی بی نظیر داشته و

دارنداینگونه قربانی طرحهایی می شوند که بدون در نظر گرفتن شرایط اکولوژیک منطقه تنهابه سودهای

کوتاهمدتاقتصادی می اندیشند! در چندسال اخیر «فعالیتهای معدنی» نیز عرصه را بر زاگرس تنگ کردهانده شوربختانه حتی

حُساس تُرین مناطق تحت حفاظت نیز از حضور طرحهای معدنی در امان نبوده و در نهایت تروتهایی

جنگل های بلوط وارد ساختهاند به سادگی گذشت؛ امروز دشتهای بسیاری از زاگرس که روز گاری یک

دست بلوط بود، به بیابان زمین های کشاورزی تبدیل شده و همین امر اسباب مهاجرت عشایر به شهرها را

فراهم آورده تاشغل هاى كاذب رواج بيشترى بيابند

اینجاست که باید به این نکته اعتراف کنیم که به

نام توسعه واشغالزایی، در حال ویران کردن منطقه ای

به وستیم که اگر روزی توان زیستی خود را از دست بدهد، هیچ جایگزین مناسبی بـرای آن نخواهیم داشت: جای بستی تأسف است که برای خوب جلوه

دادن این طرحهای طبیعت ستیزانه شعار اشتغالز ایی نیروهای بومی را سر می دهند و در مقابل بیکار ترین

رر کاری را کی استان ایلام، کرمانشاه و استانهای کشور «لرستان، ایلام، کرمانشاه و کردستان» در دل منطقه زاگرس قرار دارند.

شوربختانه نتيجه اين توسىعه ناپايدار از بين رفتن

داشت؛ در ایس بیس راهبردی تریس اقدامی که

به اُقتصاد اُجتَماع و سرمایه های اکولوژیکی رااولویت قرار دهیم تابه سسمت «توسعه پایسدار و درخور»

خصهای زیستی زاگسرس را در پسی خواها

كەدرآ يندەمى توانندبەدادمان برسند،امروز بەجي

صورت نمی گیرد!

نگاه

نگاهی به روند تخریب محیط زیست در استان لرستان

هجوم به گنجینههای زاگرس

حمله به قلب منطقه حفاظت شده اشتر انكوه

لرستان، منطقه حفاظتشده ای دارد به نام اُشت انکوه با مساحت ۹۸ هزار هکتاری که دریاچه گهر در ذن اصلی آن قسرار دارد. از عدوریچه به به رو دن اصلی آن قسور دارد. را غرب به شهرسستان دورودمی رسد و از شمال به از نا و از شرق و جنوب به البگودرز رشته کوم سن بران باز تفاع ۴۱۵ متری سرچشمه یکی از سرشاخههای روده زبه نام ماربره است که ۲میلیونسال قدمت دارد. در ار تفاعات اشـــترانکوه در ههــای یخچالی وجــود دار د و حیواناتی مانند خرس قهــوهای، روباه، کفتار، گراز، گرگ، عقاب و ... در این منطقه زیست می کنند پسته کوهی اشــترانکوه نیز بسیار معروف اســت این منطقه تاریخی همچنین سنگوارههایی دارداز صدف و ماهی که حکایت از میلیون هاسال زیست در این منطقه می کند. حال در چنین منطقه منحصر بهفر دی که . سرمايه ومحل توليد ثروّت داردبا آن حیات وحش غنی، سال هاست که مسئولان " بهدنبال طرحهای غیر پایدار و زیان ده هستُند. سال هاست که محیط بانان دلسوز منطقه در مقابل طرحهای زیبان ده مقاومت کر دهاند اما تصرفهای غیرقانونی بهمنظُور آبزی پروری، باغداری، کشاورزی و دامیروری آن قدر زیاد شــده که دیگر کاُری از دست يـر حري رست محيطياتان هم برنمي آيد. وقتي دامپروران با گلههاي خود قدم به اين منطقة حفاظتشـده مي گذارند، اولين تهديدشــان، ســگـهاي گله است كه بأور ودشيان به منطقه وانحاد سيروصنا

حیات و حش منطقه را فراری می دهد و موجب یر در را کی برهمخور دن|کوسیستممیشوند.جادمسازی بلای دیگر این منطقه است.جادهسازی باعث تخریب شدید محیطزیست شده است. یکی ریب سین می تیسریست از مهمترین و مخرب تریسن جادهها، جادهای است که سال هاست درصدد احداث و تکمیل آن به ســمت دریاچه گهر کوچک هُســتند. سازمان محیطزیسترسمااعلام کرده کهاین سردان حدید ریست محیطی ندار دو ساختش غیرقانونی است اما مسئولان استان فشار میآورند و ساخت جاده بعداز چندبار توقف رامى گيردوبُعداز توقفي كُوتاه،فشارُ مسئولان این که بعداز مدتی بازهم سازمان آن رامتوقف ئولاًن موافق ساخت جاده، هدفشان را توسعه گردشگری قلمدادمی کنند. این جاده قرار است به دریاچه گهر کوچک برسد و آن منطقه تبدیل به منطقه گردشگری شود اما نکته این جاست که به رغم تخریب دریاچه گهر کوچک به خاطر هجوم گردشگران و ساخت و . سازها،این حجم تخریبهادر کمترین زمان به سارهمانین حجم بعریسهادر تصرین رمانیه دریاچه گهر بزرگهم میرسد.اگر این اتفاق بیفتنده ۴ سال مقلومتسازمان محیطزیست دودمی شـود. خطر اکنون بیـش از هر زمان دیگـری بیخ گـوش منطقه حفاظت شـده اشترانکوماست.

پارک ملی دنا، منطقه حفاظتشده ای در ستان لرستان است. منطقهای که به خاط داشتن،مرتفعترینقلههایرشته کوهزاگرس به آلپ ایران معروف شده است. این منطقه دارای پوشش گیاهی بسیار متنوعی استاما آنچیزی که این منطقه رامشهور تر ساخته والبته باعث تهدیدات فراوانی هم شده، تنوع جانوریاش است. وجود ۱۶۹ گونه جانوری در منطقه باعث در دســرهای عظیمی برای ســــ ، طقه شده است. زیست پس کل و بز و گراز و خرس و پلنگ و گرگ و گوزن زردایرانی در منطقه و پرندگانی چون قرقاول و کبک وبلدرچین و عقاب و دار کوب و آبزیانی چون خرچنگ و قزل آلا و دوزیستانی چون لاک پشت و مار باعث شده که شکارچیان به منطقه هُجوم بياورند. عادتي كه از قُرنها پيش برجا مانده و سال بهسال هم بيشــتر مى شـود. البته از ۱۷ سال پیش به این طرف کمار سنات صرین معطد است استه شداماهنوز شکار شد،از حجم شکارها کاسته شداماهنوز شکار یکی اُز دردسرهای عظیم منطقه اسّت. کارُ حتی به گلوله بسته شدن رئیس پارک ملی دنا توسط شكار چيان منجر شده است. كافي سرى به اخبار مربوطٌ به حياتوحش بزنید. غالب خبرها مربوط به پارک ملی

۰ ... هم رحم نمی کنند اوایل ســال گذشته بود که علی افشـــار، رئیس پارک ملی دنا توسط شکار حیان غیرمحاز در منطقه حفاظت شده . با اسوج به گلوله بسته شد. رئیسی که تنها دوماه بود به این پست گمار ده شده بود اما ایسَادگیها و مقاومتهایش درمقابل شکارچیان منجر به انتقامی خونین شد. در همان روزها نیز دو محیطبان پارک ملی دنا همهدف گلوله شکارچیان قرار گرفتند.هنوز هم شــکارچیان یکی از اصلی ترین خطرهای منطقه هستند. تنوع بالای حیات وحش، نبود قانون محکم و مناسب در برخسور د قاطع با شکارچیان متُخلف و عدم وُجُود فرهُنگسازی بین مردم بومی که عاشق شکار و صیدهستند باعث شده که هر روز خبرهایی درباره شکار بیرویه در پارک ملی دنا باشیم. چرای بیش از حد دام، افزایش جمعیت روستایی و شهری، تخریب مراتع، قطع درختان جنگل، تبدیل اراضی جنگلی به کشاورزی، جادهسازی، ف اهمنیود: : مینه های اشتخال دای حذب نرمهمبوس رسیمه می هستندان برای جنب نیروی کار، گرایش مردم به کشاورزی سنتی در اراضی نامناسب، جمع آوری گیاهان دارویی و خُوراكي، عدم مديريت جامع در بهر مبرداري از منابعطبیعی، وجـود پروانه چرای دام مازاد برُ ظرفیت مراتع، بخشیازُ دیگر عُوامل تهدید تنوع زیستی منطقه حفاظت شده و پارکملی

نمى كنند كه بعضا به انسان ها و محيط بانان

شكار در پاركملى دنا

خشكسالى در سرزميني حاصلخيز

منطقه زاگرس همواره یکــی از مهم ترین منابع آبی کشور بوده است. قسمت وسیعی از خاک این مملکت توسط رودهای منشعب از کوههای زاگرس لرس^تان سیراب می شدند اما[ٌ] اكنون به خاطر تغيير اقليم، ساخت سدهاي بی روید، استفاده غیراصولی از آبهای زیرزمینی، کشاورزی ناپایدار و غیرمتناسب با منابع آب باعث شده که ۷۰د صدحنگا های سابح ہی ہست سنا کہ '' درستا جس کا زاگرس به خاطر خشکســالی نابود شــوند. خشکسالی درسر زمینی کهمنبع تامین کننده آب کشور بوده، پدیدهای است تاسف برانگیز. پدیدهای که بخشی از آن به خاطر طبیعت است الخشرين گتر آن به خاطر تصمیمات نادرست و طرحهای ناپایدار و توسعه غیرمتوازن که

این ۱۱ تالاب زیبا با خطرات زیادی مواجه هستند. نزدیک بــه یک دهه اســت که مســئولان منطقه

توسط انسان ها گرفته می شــود. حال در این بوست سسات مرحه منی مسوده شرایط وخیم عدهای هم بهدنبال طرح انتقال آب الیگودرز به قم هســـتند. در دولت قبل، وزیر نیروی وقت، به طور جدی معتقد بود، از آنجا که آب الیگودرز که از سرشاخه های دز می آید، یکی از بهترین آبهای دنیاست، پس می توان آن را به قم انتقال داد. طرحی که البته می ورن از از به می است منطقه و کارشناسان محیطزیست مواجه شد طرحی که تنها پروژه ایرانی بود که کلنگ آن برای آن که باعث مطالبه ای از سوی مردم لرستان نشود به جای مبدأ در مقصد طرح یعنی قم سه زمین زده شده است. در هرصورت این طرح فعلاکه به سرانجامی نرسیدهاست.

منطقه حفاظتشده كلدر در سفيدكوه خرمآباد یکی دیگر از مناطقی اُست که مورد سب شدیدقرار گرفته است. این منطقه ربها بــا تهديــدات فراوانی مواجه اســت که همگی نشأت گرفته از اقدامات انسانهاست. سه کی از تهدیدات کشاورزی است. کشاورزان و بومی های منطقه برخی از اراضی منطقه حفاظت شده را تصرف کرده و مشغول زراعت هستند یا بعضی ها گله های خـود را برای چرا به منطقه حفاظت شده می برند و حتی بر. نمونههایی از وجـود دامپروریهای صنعتی در منطقه گزارش شـده اسـت. آبزی پروری در منطقه هم دیده شده است. بخشسی از زمینهای منطقه به پرورشدهندگان ماهی

هجوم انسان هابه منطقه حفاظت شده كلدر

داده شده و استخرهای بزرگ در منطقه ساخته شده است. ساختوساز و ساختن خانه و محل زندگی در منطقه حفاظتشده، یکی دیگر از مصیبتهای این منطقه است. ساختوســـازها آنقدر پیشــرفت داشته که به نزدیکی ورودی پاسـُگاه محیطبانی کلدر رسیدهاست.پاسگاهی کهمیبایستاز منطقه ر " و حیاتوحــش و زیســتگاههای گیاهی محافظت کند، خود بهخاطر هجوم انسار ــتگاههای گیاهے اش مورد تهدید قرار گرفته است. اما تمام آین غیرقانونی است. فقط معلوم نیست که چرااین اعمال غیرقانونی به راحتی انجام می شود.

فعالیت شرکت معدن آن قدر زیاد است که تبدیل به فاجعه ای در منطقه شده است.

گزارش

25سال فعاليت غيرقانوني معدن در منطقه حفاظت شده سفید کوه و ظاہرا مالکش یک سے مایہ دار است کے البتہ منطقه سفيدكوه درخرم أباد درسال ١٣۶٩

به عنوان منطقه حفاظت شده شناخته شد و در همان سال بود که معدن اکتشاف سنگ های مرغوب وقيمتي هم دراين منطقه مجوز ٢٠ سـاله فعاليت گرفت از آن زمان تاســال ۱۳۸۹ اين معدن به صورت غیرقانونی به فعالیت خود ادامه داد تا این که مجوز ۲۰ سالهاش هم به پایان رسید این درحالی است که اصولاطبق قانون هر گونه فعالیت، ساختوساز و اکتشاف در مناطق حفاظت شده است و جرم محسوب می شدود اما این دت ۲۰ سال در یکی از بکر ترین مناطق غیرقانونی اسـ حفاظت شده ايران فعاليت كرد. همين الان هم اين معدن درحال بهر مبرداری از منابع زیر زمینی این منطقه است. درحالی که مجوزش ۴سال است که به پایان رسیده، مجوزی که از سوی شورایعالی معادن زیر نظر وزارت صنعت و معدن صادر شده بود. ظاهرا یک ربع قبرن فعالیت در منطقه حفاظت شده به ماحبان این شرکت حفاری واکتشاف معدن این اجازه را داده که همچنان و با وجود فشارهای زیاد سازمانُ محيطزيستُ به كَارُ خُودادُامه دهندُ سازمُان محَيطزيست لرّستان بارها سُعى داشته كه جلُوي فعالیت این معدن را بگیرداما تا به حال زورش نرسیده است. حتی به این شرکت پیشنهاد کرده که معادن بهتری در نقاط دیگری خارج از منطقه حفاظت شده بهری در ساید از هم مفید واقع نشد و صاحبان معدن حاضر به ترک آن منطقه نشدهاند و همچنان درحال بهرمبرداری هستند این درحالی است که طقه زیستگاه پلنگ ایرانی است و محل تردد حیات وحش متنوع منطقه. فعالیت شرکت حفاری معدن در چنین منطقهای آسیب جدی به زیستگاه حیات وحش می زند. چون معدن در مسیر تردد حيوانات قرار كرفته است وبعضابه أبشخور حيوانات ر کرد محلزندگیشان آسیب می رساند. همچنین وسعت تخریب جنگل های منطقه و قطع در ختان به واسطه

معدن مذُكـور متعلق به بخش خصوصي اسـت

سالهاســـتاین معدن را به یکی از نهادهای خاص اجاره داده اســت. فعالان محیطزیســت منطقه که . بارها نسبت به فعالیت این معدن اعتراض داشتهاند معتقدند که مستاجر فعلی که اکتشاف و استخراج . ر کی ســنگـهای مرغوب منطقه را برعهــده دار د هم زور دار دو هم یول و به همین علت تاکنون کسی و نهادی ر مراسب می در روزهای منتهی بهسال ۹۴ که تخریب محیطزیست و منابع طبیعی به هر دلیل و توسط هر نهادی را مجاز ندانستند، جلوی ادامه فعاليتاين شركت درمنطقه حفاظت شدمسفيدكوه خرم آباد گرفته شود. ۵۰۰ هکتار از یک طرف دارای جنگلهای سرس بلوط است و از طرف دیگر صخر مهای صعبالعبور

وزیبا یک سویش رودخانه و آبشار دارد و سوی دیگرش کوه و غارهای متعدد ۲۷۲ گونه گیاهی و ۳ / ری کر ۱۳۸ گونه جانوری در آن زیست می کنند. بلوط، بنه، گیلاس وحشی، زیتون، زالزالک، بلدام کوهی، آلوچه، نسترن و کشی، بومادران، فرفیون ز گیل دار، گوشیره طناز، سریش ایرانی، گنگر صحرایی، لاله واژ گون، صدر وسیرس ایرانی نصر مخراری داد دو را تون خاکشیر نیادهای گیاههای این این منطقه همیشای گیاههای این منطقه هستنده پایشگی گیاههای این منطقه هستنده و پایشگی می در منطقه می در بردادشتگ سفای کیک در ی کیک، عقاب طلایی در مادی گرک، گرک، کرک، گرک، گرکسی مصری شاهین بالایان دلیجه کوچک، سیم و طلایی بلوه حتایی سار صورتی جی جاق، لاکپشت مهمیز دار، آگامای صخر های فُلس درشت، گرزمار، افعی شـاخدار، سوسمار مار چشم

گونههایجانوری. بنابه نظر کارشناســان ســازمان محیطزیس خرم أياد ادامه فعاليت معدن مذكور مي تواند آسیبهای جدی و غیرقابل جبرانی به اکوسیستم منطقه بزند.همان طور که در این ۲۰سال اتفاق افتاده استوكسي نتوانسته ُجلويُ آن رابگيرد

تالابها را تبدیل به زمین کشاورزی کردند اتفاقی که در ۴، کسال اخیر تسریع شدو آسیب جدی به اکوسیستم منطقه وارد ساخت بیشترین آسیب هم به تالابهای جنوبی و مخصوصا تالاب بلمک وارد شده است. تالاب بلمک در شهرستان پلدختر

با ۱۴ هکتار مساحت و پوشش گیاهی نی ب حيات وحش منطقه را تأمين مي كندو سال هاي سال ست که جوامع محلی از آن به صورت پایدار استفاده کردهاند، بی آن که آسیبی به تالاب وارد شود. اماطی یکدهه اخیر به واسطه زهکشی و تبدیل بخشی از تالاببه زمينُ هاى كشاورزى اين تالاب هاروبه سوى

نابودی کامل نهادهاند زیرا زمین کشـــاورزی نهاده شــده بر تالاب تنها ۲ســال می تواند محصول دهد و در سومین سال خاصیتش را از دست می دهد و زمین بایر می شود والبته تبدیل به کانون گردوغبار میشود.یکی زمنشآهای گردوغبارهای اخیرجنوب و غرب ایران همین تالابهای خشـک شده بودنا

زاگسرس برای ما ایرانی ها یک سسرمایه بسسیار با ارزش محسوب می شود زیرا به رایگان ۴۰ درصد از مُنَابِع آبیمان را تأمین می کُنَـد تَا بحرانی همُچونُ خشکسالی نتواندسایه خود را بیش از پیش طولانی کند؛ با نگاهی به سیمای سرزمینمان در خواهیم یافت که وسعت مناطق بسیار خشک خشک و نیمه خشک کشور تقریبا بالغ بسر ۱۸ میلیون کیلومترمربع، یعنی حدود ۹۰درصداز کل مساحت کشور را در بر می گیرد؛ این در حالی است که سهم ما از ریزشهای جوی تنها یک سوم میانگین بارندگی روریر ص ک رک کی جاتی ہے۔ جھان بودہ و میزان تبخیر و تعریق کشور نیز با آماری نزدیک به ۳برابرمیانگین جھانی یک مدیریت پایدار را

اكرزاكرسنباشد محسن تيزهوش ديدهبان زاگرس

> سبتبهطبیعتمیطلبد. در این شرایط است که اهمیت، «زاگرس» روشن تر از پیش شـده و لزوم حفاظت از آن نیز پر رنگ میشود. در حقیقت محدوده رویشی ت میربر زاگرس که از نظر کمی، اولین و از نظر کیفی دومین منابع جنگلی ایران را در برگرفته و قسمت وسیعی _ بر حرب و مسمت وسیعی از حوزههای آبریز ایسران را تحت تأثیر خود قرار داده، - تـ م نقش بسیار ویژهای در پایداری زیستی این سرزمین برعهده دارد سرزمینی که باوجود جنگل های وسیع بلوط اســتراتژیکـترین منطقه غنی از داشــته های اکولوژیک ایران بوده که می توانــد آماری نزدیک به ۶۵درصداز کل سیستم باران زایی کشور را به خود

> . ــهای که هموار ه معیشــ محلی را تأمین کرده و سُسایر مناطق کشسور نیز از خدمات رایگان آن همواره بهره بردهاند؛ سسرزمینی که از سردشت آذربایجان غربی تا مناطقی همچون چهارمحال، لرستان، کهگیلویه و فارس با ۱۴۰۰ پهر اول و ۵۰۰ کیلومتر عــرض غرب ایران را در آغوش خویش گرفته و باوجود بارندگی مناسب، پوشــش گیاهی مطلوب و زمینهــای حاصلخیز، جایــگاه تاثیر گذاری در حفاظــت از زنجیره غذایی داشته و در حُقيقت حافظ منابع آبٌ و خاك كشور است؛ امروز مُهم ترین و تاثیر گذار ترین رودخانه های کشـور از دل کوههای زاگرس سرچشـمه گرفته کـه در مجموع، آماری نزدیـکبـه ۳۰درصداز آبهای سطحی ایران را در خود جای دادهاند. این ر درحالی است که نمی توان از غنای زیستی این سرزمین بهراحتی گذشت؛ مناطق حفاظت شده دى همچون دنا، اشـــترانكوه، تنگ صياد، سُبزُ کوه و… از تنوعزُ یستی بالایی برخُوردار هسا کــه در زنجیــره حیات، نقــش کلیدی ایفــا کرده که لزوم حفاظــت و حراســت از این داشــتههای طبيعي امرى ضرورى وحياتي تلقى مىشود اینجاست که بایداز خُوُدمان بپرسیر شایسته است، توانسته ایم پاسدار حقوق طبیعی " این باشیم؟ آیا بهرمبرداری های صورت گرفته از زاگرس باشیم؟ آیا بهرمبرداری های صورت گرفته از زاگرس در یک دهه اخیر پایسدار و خردمندانه بوده است؟ بانگاهی به شرایط حال حاضر زاگرس در

می تواند از مخاطرات طبیعی زاگرس بکاهد، حراست از جنگلهای بلوط است؛ زیـرا تنها راه نجات محیطُزیست زاگرُس از بحرانهای اقلیمی، حفظ جنگل هاست که چتری برای حفاظت از منابع آب، خاک و هوا محسوب می شود. به هر روی امروز همچنان فرصت داریم که اقدامات خویش را اصلاح کرده و در تدوین راهبردهای جدید نگاه خر دمندانه

